

prijatelju. Pogostili bi ga z izborna letošnja vinsko kapljico in storili vse, da bi se mu dobro godilo. Glejte! Uredništvo se ne more poslužiti te Vaše gostoljubnosti. Pa nekaj Vam predlaga: Vsak na ročnik naj odloči nekaj litrov letošnjega vina ali pa sadjevca za Tiskovni dom! Sklene naj, da bo skupiček za 5 ali 10 litrov poslal za Tiskovni dom. Ali če nima vinograda ali sadja, naj odloči za Tiskovni dom skupiček za nekaj kilogramov katerihkoli poljskih pridelkov.

Naročniki! Skažite se radojarne; vsak najmanjši dar, ki ga poklonite za Tiskovni dom, zrtvujete pravzaprav v svojo lastno korist. Kajti, če bo krepko stala Cirilova tiskarna, bo močno stal tudi Slov. Gospodar in bo v bodočnosti, ko bodo prišli za kmetijski stan še hudi dnevi, tem bolj zastopal in branil Vaše koristi. Zato Vam se enkrat kličemo: Odločite se kmalu in pošljite vsak po svoji moči nekaj kron za novo poslopje Cirilove tiskarne na naslov: „Tiskovni dom“ v Mariboru, Koroška cesta šte. 5.

Za Krekov spomenik.

Ljubljenca slovenskega naroda, dr. Janeza Ev. Kreka, nam je vzela nemila smrt; njegovih idej pa ne vzame nobena smrt, ne zatara nobena sovražna sila. Po čemer so hrepeneli že v davnih časih najplemenitejši rodoljubi, kar so pripravljali najbistrejši duhovi, kar je nezavedno tlelo v vseh slovanskih srcih, to je vzplamtelo zadnje dni v mogočen kres, ki je ožaril ves slovanski jug, kres, zažgan od ognjivite Krekove besede, ki je vtelesila v silnem duhu spočeto idejo svobodne jugoslovanske države pod habsburškim žezlom. Ta ideja živi in gori v slovanskih srcih, kar jih ni še okužil hlapčevski duh, kar jih ni še pohujšala sebična zavist.

Po načelih krščanske vere, da so ljudje vsi bratje, vsi enakopravni, da je sužnost Bogu in poštenim ljudem zoprna, je zahteval veliki rajnik tudi za svoje rojake svobodo in enakopravnost. Kaj čuda, da je tako pravična, tako krščanska, tako človeška zahteva hipoma prešinila vsa slovenska srca, namah zedinila in združila vse slovenske stranke! Misli in želje vseh Slovencev je izrekla Krekova beseda, in Krek je postal vseh Slovencev klicar in zaščitnik in vodja.

Vse svoje velike dušne in telesne moči je posvetil ta veliki mož ljubljeni domovini; zanjo je naposled dal svoje življenje. In Slovenci so to spoznali; dokaz je bridka žalost po vseh krajih, koder biva slovenski rod, dokaz veličastni pogreb. Spomin Krekov bo živel v slovanskih srcih vekomaj. To pa ni zadosti. Veliki rajnik je ljubil svoje rojake ne samo v srcu; delal in trpel je zanje vse žive dni. Bolj kot njegovemu spominu je treba Krekovega spomenika Slovincem, da vsaj nekoliko izkažejo v dejanju svojo hvaležnost, da poplačajo nekoliko svojega dolga svojemu dobrotniku. Treba je spomenika v dokaz, da znajo Slovenci častiti svoje velike može, da bodo vedeli pozni rodovi, komu so hvalo dolžni za svojo rešitev, da bo imela mladina pred očmi zgled, kako se pridobiva vsega naroda hvaležnost in ljubezen.

Podpisani odbor si je postavil nalogo poskrbeti, da se dvigne v beli Ljubljani dostojen spomenik dr. Kreku, in z zaupno prošnjo se obrača do vseh Slovencev in tudi do drugih Slovanov, ki so poznali, ki so čislali in ljubili rajnika, da prispevajo po svojih močeh v dosego blagega namena, da se počasti spomin velikega moža.

V Ljubljani, 20. oktobra 1917.

Odbor za Krekov spomenik:

Dr. A. Korošec, načelnik »Jugoslovanskega kluba«, častni predsednik. Dr. Fr. Detela, vladni svetnik, predsednik. Dr. Ivan Tavčar, župan ljubljanski, podpredsednik. Dr. Fr. Jež, tajnik. Ign. Zaplotnik, blag. Anton Kristan, Bogumil Remec, Oton Župančič, Rihard Jakopič, Mihael Moškerc, odborniki.

Razne politične vesti.

V državni zbornici je v petkovi seji odgovarjal domobranski minister na nujno interpelacijo v zadevi nezakonite ali pomanjkljive

izvršitve zakona o vojaških podporah ter je obljubil poskrbeti, da se bodo določila tega zakona pravično in vestno izvrševala in da se bodo prošnje za vojaško podporo kolikor le mogoče hitro reševale. Zbornica je na to razpravljala o zakonski predlogi glede nekaterih obrtnih olajšav ter o porazdelitvi beguncev. Prihodnja seja dne 6. nov. Predloge in interpelacije so stavili poslanec dr. Korošec na domobranskega in prehranjevalnega ministra glede vojaških rekvizicij žita, sočivja, krompirja, sena in slame na Štajerskem, ki se še bodo vršila v tem letu. — Poslanec dr. Verstovšek je vložil interpelacijo na domobranskega ministra glede ureditve vojaških dopustov črnovojnikov. Nadalje je zahteval, da se za Štajersko nakaže večja množina otrobov. — Stavljal je tudi interpelacijo radi denarnega poslovanja pri štajerski nakupovalnici c. k. namestništva v Gradcu, o kateri zadevi smo v zadnji številki v posebnem članku obširno poročali. — Posl. dr. Benkovič je interpeliral domobranskega ministra radi prispevka za preživljanje žensk v Jurklostru (posebno kričeč slučaj, ki je ubogo ženo spravil do obupa) in radi slučaja neizvršitve dovoljene oprostitev od črnovojne službe v Ločah pri Dobovi (štirikrat oproščen, pa do danes ne odpuščen). — Nemški državni kancelar dr. Mihaelis je odstopil. Na nje govo mesto bo skoro gotovo imenovan bavarski ministrski predsednik in eden najvplivnejših vodij nemških katoličanov grof Hertling. Odkar ima Nemčija ustavo, bi bil to drugi slučaj, ko bi bil imenovan katoličan za nemškega kancelarja, torej za najvišjega uradnika v Nemčiji.

Tedenske novice.

Daušnja številka »Slov. Gospodarja« je radi praznika in pomanjkanja stavcev ter črk izšla samo na 4 straneh. Upamo, da bo prihodnja številka obsegala zopet 8 strani.

Duhovniške vesti. Prestavljeni so naslednji č. gg. kaplani: Jožef Kavčič iz Šoštanja k Sv. Juriju pod Taborom, Jožef Potočnik iz Sv. Jurija pod Taborom v Šoštanju, Ivan Razbornik iz Čadrama na Kebelej, Anton Plevnik iz Zreč v Čadram; Jurij Cvetko, ki je bil zaradi bolezni na začasnem dopustu, je nameščen kot kaplan v Zrečah. Č. g. Josip Jeraj, kaplan v Žalcu, je bil dne 26. oktobra promoviran za doktorja bogoslovja.

Proslava spomina dr. Kreka. Lepo je proslavila frankolska župnija spomin nesmrtnega, nepozabnega nam in nenadomestljivega dr. Kreka. Dne 22. oktobra je bila zanj slovesna zaдушnica z Libero, h kateri so bili povabljeni ne le občinski zastopniki, posojilnični odbor, izobraževalno društvo, mladeniška in dekliska Zveza, ampak kratkoma celo fara. Ta se je odzvala vabilu v tako častnem številu, da ni bilo ljudi skoro nič kaj dosti manj kakor ob nedeljah pri službi božji. Marijini družbi fantov in deklet ste darovali za velikega pokojnika sv. obhajilo, vsa množica pa je iskreno molila, da Večni povrne nad vse ljubljenu voditelju Jugoslovanov v nebesih nešete in neprecenljive dobrote, katere je izkazal rajni dobrotnik svojemu bednemu narodu. Nabavile se bodo med nami njegove slike in za njegov spomenek se bo poslal časten dar. Spomin njegov pa ostane med nami večni. — Od Sv. Petra pod Mariborom se nam poroča: Tudi naše organizacije so se spominjale dr. J. E. Kreka. V nedeljo, dne 14. oktobra je imela v ta namen po rani sv. maši Posojilnica slovesno zborovanje. Popoldne je bilo zborovanje dekliske Marijine družbe. Preč. g. voditelj so se ga v kratkem govoru spominjali in nam razložili Krekov pomen za mladino. Molili smo zanj ter opustili vse druge točke, ki so bile na dnevnem redu zborovanja. Dne 21. oktobra popoldne po večernicah pa je zborovalo naše bralno društvo »Skala«, katero nam je vojna skoraj popolnoma razdjala. »Skali« se je pridružila tudi Zveza mladeničev. Vč. g. predsednik je govoril o raznih organizacijah, katerih oče in duša je bil dr. Krek. G. podpredsednik Ludovik Flučer pa je bodril mladeniče, naj delujejo v duhu Krekovem naprej in sicer tako, da pridno zahajajo v društvo, berejo časnike in knjige, prirejajo igre itd. Tako se bodo izobraževali in ostali zavedni Slovenci, vdani veri, domu in cesarju. Sklenilo se je po zimi prirediti Krekovo igro in naročiti njegovo sliko za bralno sobo.

† Karel Brezočnik. Od Sv. Lovrenca nad Mariborom se nam piše: Velik udarec je zadel dobro znano Hojnikovo hišo in vse šentlovenske in okoliške Slovence. Karel Brezočnik, c. kr. računski podčastnik, je dne 23. oktobra 1917 ob 6. zvečer doma pri svojem očetu mirno v Gospodu zaspal vsled nagle črevesne, želodčne in pljučne jetike, katera se ga je lotila na laški fronti v X. soški bitki. Zal mladenič, 31 let star, je bil ponos staršev in dika Slovencev. Vsestransko izobražen — imel je nižje gimnazijske razrede, kmetijsko solo na Grmu z odliko, zadržni tečaj v Ljubljani z odliko — je bil buditelj in voditelj šentlovenskih Slovencev. Za-nje si je pridobil neveljnih zaslug na narodnem, gospodarskem in izobraževalnem polju kot stražar slovenskih strank pri občinskih in drugih volitvah, kot tajnik »Kmečke hranilnice in posojilnice«, kot prireditelj in voditelj vseh tukajšnjih domoljubnih veselic, gledaliških predstav in izobraževalnih shodov. Zvezda voditeljica mu je bila staroslovensko geslo. Vse za vero, dom cesarja. Ze pred vojsko je služil zvesto cela 3 leta svojemu cesarju in postal četovodja, v vojski pa je bil od začetka, ob Soči kot c. kr. računski podčastnik. In sedaj je dal svoje mlado življenje za svojega cesarja in domovino Avstrijo! Naj mu bo slovenska zemlja, katero je tako izredno ljubil, lahka! Vrlonarodni rodbini naše odkrito sožalje!

† Slomšekov veteran umrl. V odlični Prevolnikovi hiši v Mislinji je umrl 24. oktobra stari oče Jakob v 82. letu. Rajni je bil 12 let, torej gotovo zvesti služabnik nepozabnega škofa Slomškega, ki jih tudi on ni mogel pozabiti. L. 1859. je nosil veliko odgovornost pri selitvi škofovskega sedeža v Maribor in jim tu služil do njih smrti. Potem si je poiskal dom v Šmartnem pri Slov. Gradcu, pozneje se preselil v Mislinjo. S prihranki in pletenjem rožnih vencov v prostem času svoje službe je začel, Bog pa je blagoslovil njegov trud in njegovo varčnost, da zapušča lepo premoženje svojemu skrbnemu sinu Ignacu in lepo vsoto župnijskim ubožcem. Veliko je storil tudi za prenovljenje podružnice Sv. Lenarta. Skozi dve leti so mu domači lajšali težave bolezni, 26. oktobra pa mu priskrbeli veličasten pogreb. Ob odprtem grobu so mu velč. g. župnik govornili ginljivo slovo. Sloviti pevski zbor šentiljski je zapel pred hišo žalosti: »Nad zvezdami«, ob grobnici pa: »Blagor mu.« Da, blagor mu! S pletenjem rožnih vencov je gotovo veliko pripomogel k časti Kraljice svetega rožnega venca. Upamo, da prejme tudi on v tem njenem mescu na njeno priprošnjo — venec nebeski.

Obmejni Slovenci. Iz Arveškega okraja smo prejeli: Kot invalid sem se letos vrnil na svoj dom. Brat je zrtvoval življenje v vojski, in ker so nama stariši pred vojsko umrli, sem našel hišo zaprto in prazno. Imel sem opraviti na sodnji v Arvežu, a sodnik ni hotel razumeti mojega slovenskega poročnega lista, češ da je uradni jezik tukajšnje sodnje nemški. Če tudi zares ne bi razumel slovenščine, bi se bil lahko dovolj izpoznal, ker so v dvojezičnem tisku itak samo imena in številke slovenski izpolnjene. Pa ni hotel, in tako moram zamuditi zopet čas, da ustrežem zahtevi tega ljudskega (?) uradnika in spravim nemški list, ker sicer mi notar grozi, da bi imel z uradno prestavo slovenskega lista še večje stroške. — Koliko je v našem okraju, kjer biva še na tisoče Slovencev, takih, ki se ne morejo v nemščini dogovoriti! Če pa sodnik niti takega lista ne more ali noče razumeti, potem pa si — ljudje božji — lahko mislite, kakšno pravico pač taki sodniki delijo ljudstvu, kojega jezika niso večši! Kako lepo je pokojni dr. Krek rekel: »Suženstvo je veleizdajaj; tisti so torej veleizdajalci, ki tlačijo še zdaj narode v sužnost in jim ropajo svobodo! Zato pa ostane naš klic: Proč od Gradca! Slovenci hočemo in moramo biti skupaj z ostalimi Jugoslovani. A vi, voditelji naroda, ne pozabite tudi na nas tisoče tukajšnjih obmejnih Slovencev, ki nas tlačijo nestrpna vsenemška nasilnost, kakor je nekdanja turška tlačila naše jugovzhodne brate!

Profesor dr. Pivko vjet. Profesor mariborske gimnazije nadporočnik dr. Ljudevit Pivko je prišel v italijansko vjetništvo.

Proteze za invalide. Če so proteze ali umetni udje invalida že obrabljeni, dobi vsak invalid protezo brezplačno. Treba le, da napravi kratko prošnjo in jo pošlje na naslov: C. in kr. hiša za invalide (Invalidenhaus) Dunaj, nakar dobi obvestilo kedaj mora priti na Dunaj, kjer dobi zaproseno protezo. V omenjeni hiši za invalide se vrše poskušnje glede protez vsako sredo od 5. do 6. ure zvečer.

Ne zaničujte beguncev. Prijatelj lista nam piše: Bridko se mi je pritoževala neka meni dobro poznana begunka z Goriškega o hudobnem psovnanju od strani nekaterih tukajšnjih kratkovidnih ljudi. Begunka je imela lepo kmetijo poleg Soče. Ko je izbruhnila vojna, je morala s tremi majhnimi otroci zapustiti svoj dom. Pustiti je morala živino, svinje, perutnino in živila. To so pobrali vojaki. Njen mož je bil pri vojaki in je padel v Karpatih, eden brat je tudi padel, drugi je v fronti, tretji je vjet nekje v Italiji, oče je umrl v taborišču in ena sestra zivotari v taborišču, za drugo ne ve. To zavedno slovensko družino je zadelo torej toliko gorja! Majhni otročički so izgubili očeta in dom. Imeli so doma vsega dovolj, a izgubili so na mah vse in ne po svoji krivdi.